

Het onderwerp van deze O & D was “Democratie: zegen of vloek?”. In de convocatie werd al de verwachting uitgesproken dat dit onderwerp zou uitnodigen tot een interessante discussie. En dat gebeurde! Hoewel, geen van de aanwezigen kwam ook maar in de buurt van de uitspraak dat democratie een vloek zou kunnen zijn. Overigens heb ik tijdens alle discussies ook het woord “zegen” niet gehoord. De bijeenkomst werd geopend en kort ingeleid door John Staats, de initiatiefnemer van deze O & D-en, waarna Marten de Boer, onze strenge doch rechtvaardige discussieleider, ons de regels van het debat inprentte. Toen begon het echte werk met als spraakmaker en inleider Jacob Hofdijk.

Jacob stelde het eerste van zijn vier thema's aan de orde, namelijk de versnippering van het politieke landschap met de huidige twintig fracties. Hij merkte overigens op dat in 1922 achtenveertig partijen deelnamen aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Uiteraard komt hierbij de kiesdrempel ter sprake, met diverse voor- en nadelen, zoals dat bij zo'n drempel een belangrijk deel van de kiezers niet wordt vertegenwoordigd. Een primaire eis van de democratie is immers dat iedere stem telt! Aan de orde kwam ook of het invoeren van twee stemrondes waarbij in de tweede ronde alleen de eerste zes partijen meedoen (Paul Scholten in NRC), leidend tot zes fracties in de Tweede Kamer, een oplossing kan zijn. Zo kregen wij een veelheid aan ideeën en meningen aangereikt hetgeen leidde tot interessante verschillen van inzicht, al dan niet gestoeld op persoonlijke ervaring, maatschappijbeschouwing of echte kennis. Dat ging, ik maak een selectie, van: acceptatie van diversiteit, kansen voor nieuwkomers, het vraagstuk van de niet-stemmers, herinstructie van de opkomstplicht, erkenning van afsplitsingen, partijdiscipline, tot gevaar van populisme en (gebrek aan) kwaliteit van de vertegenwoordiging en evenzo van informatie aan de burger.

Jacobs tweede punt van aandacht betrof de afspiegeling, het zich al dan niet vertegenwoordigd voelen. Hier ging het onder meer over zuilen, links versus rechts, winnaars tegen verliezers, maar ook over de tegenstellingen tussen hoog- en laagopgeleiden, randstad en regio, Nederland en Europa, en, weer, jong en oud. Is een echte afspiegeling qua opleiding wel mogelijk? Wordt er wel naar “de kiezer” geluisterd? Daarbij komt de door het Sociaal en Cultureel Planbureau geconstateerde eigentijdse ongelijkheid waar het SCP zeven sociale klassen onderscheidt met grote onderlinge verschillen. Geconstateerd werd dat de legitimiteit van de oude politieke partijen achteruit holt. Kortom ook hier een veelheid aan mogelijke en ook ingenomen standpunten, waarbij enige extra aandacht uitging naar het instellen van door loting vastgestelde Burgerraden zoals voorgesteld door David van Reybrouck.

Hoewel er, zoals uit het bovenstaande blijkt, al veel aan de orde was geweest, nam Jacob de gelegenheid waar om een derde punt aan de orde te stellen, namelijk het kiesrecht in het bijzonder het actieve en passieve kiesrecht voor jongeren. Hoewel door sommigen van ons werd getwijfeld aan de rijpheid van de hersenen van jongeren en daaruit de zin van verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd in twijfel werd getrokken, werd door anderen ook de kwaliteit van het denkvermogen van ouderen niet al te hoog ingeschat. Ook hoorde ik een pleidooi voor het weer instellen van de dienstplicht! Overigens wil ik hier opmerken dat bij de recente verkiezingen voor de universiteitsraad van de Leidse Universiteit slechts 12,5% van de studenten heeft gestemd.

Tenslotte nog de macht van de minderheden. Wat is waar en niet waar? Wat betekent kennis? Nepnieuws als tegenstelling tot waarheidsvinding. Na alles wat eerder werd gezegd, kon ook hieraan nog wat aandacht worden besteed.

Het was een boeiende ochtend, geweldig voorbereid door Jacob Hofdijk en op uitstekende manier door Marten de Boer onder controle gehouden. Applaus!! John Staats sprak een slotwoord en kondigde een volgende O & D aan op 21 september aanstaande. Na afloop werd ons een prima lunch geserveerd met warme soep!

Godfried van Kempen